

Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Konseyinin Asya Kartografi Kongresi

Yazan :
Hrt. Um. Md.
Tümgeneral
İhsan Şeref Dura

Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Konseyinin kararı ile Kartografiya mümessili Mister Çang'ın Hindistan şimalinde Mussoorie şehrinde tertiplediği Asya bölge haritacılık konferansına Türkiye de davet edilmiştir.

Mevsimin en çok müsait bulunduğu 1955 Şubat ayında Konferans toplandı.

Davet edilen devletlerden İran, Suriye, Irak, evvelce iştirak edeceğini bildiren Mısır mümessil göndermediler. Efganistan, Belçika, Burma, Kanada, Çin, Finlandiya, Fransa, Almanya Federal Cumhuriyeti, Hindistan, Endonezya, İsrail, Japonya, Hollanda, Pakistan, Filipin, Portekiz, Taylant, Türkiye Birleşik Amerika Devletleri ile Milletlerarası gıda ve ziraat teşkilatı, Sivil Havacılık teşkilatı, Hidrografi bürosu, Turizim, Jeodezi ve Jeofizik birliği iştirak ettiler.

Kongre, 15 Şubat 1955 günü toplantısına başladı. Kongre reisliğine Hindistan baş delegesi Mister Wilson, ikinci başkanlıklardan birine, Amerika, Fransa mümessillerinin desteklemesi ile oğün henüz konferansa yetişememiş olan Türk baş delegesi General Dura, diğerine de Japonya baş delegesi Profesör Niabi seçilmiştir.

Konferansın gündemi aşağıdaki şekilde tesbit edilmiş idi :

KONFERANSIN GÜNDEMİ

- (1) Müzakere usullerinin kabulü
- (2) Vazifelerin seçilmesi
- (3) Gündemin kabulü
- (4) İtimatnameler hakkında rapor
- (5) Her memleketteki son terakkiler ve ilgili teknik gelişmeler hakkında kısa açıklamalar.
- (6) Teknik meseleler

(a) Jeodezi

(I) Hindistanla, açıklarındaki Andaman ve Nikobar adalarının bağlantıları sağlanması için havaî elektronik cihazların kullanılması.

(II) Finlandiya Jeodetik Enstitüsü tarafından vücuda getirilen Vaisala Komparetörü ile Hindistan ve diğer Uzak Şark memleketlerinde bir veya daha fazla standard baz hattının rasatlarının yapılması.

(III) Bengal körfezi ve Arap denizinde magnetik ve gravite rasatlarının yapılması. (Bunlar Hind İzogonal haritalarının yenilenmesi ve Uzak - Doğu gravite anomalileri şeklinin tamamlanması için elzemdir.)

(IV) "Millî magnetik standard aletlerin" kullanılması ve bunların Avrupa standartları ile mukayesesi.

(V) İran, Irak, Suriye ve Türkiye gibi komşu memleketlerle birinci derece nirengi ve nivelman bağlantılarının yapılması.

Topografik Haritalar

(I) Fotoğrafi olmayan veya kâfi bulunmayan arazi mıntıklarının ufak boy fotoğraflarının elde edilmesi çareleri.

(II) Tam bir haritası yapılmamış olan mıntıkların, havai fotoğraflardan istifade ederek 1/50.000 veya 1/100.000 mikyasındaki orta sıhhatteki harita rasatlarının yapılması için, en müsait alet ve metotlar.

(III) Kadastro mesaha metotlarının genişletilmesi ve standardizasyonu

(IV) Haritalara coğrafi isimlerin yazılmasında standard bir metodun kullanılması.

(c) Çeşitli "Topical" Haritalar

(d) Tabii kaynakların etüdünde fiziki [*] esasları teşkil eden mesaha

(e) Hidrografi

(f) Hava haritaları

(g) Bir milyon mikyasındaki Milletlerarası Dünya Haritası

(I) C. İ. M. serisi için standardizasyon şartnamesi

(II) 1:1.000.000 ICAO serisi ile C. İ. M. serisinin münasebetleri

(III) "Bir milyon mikyaslı Milletlerarası Dünya Haritası" serilerindeki harita mes'uliyetlerinin hudutları.

(7) Milletlerarası işbirliğinin teşkilâtlandırılması

(I) Herhangi bir milletin Milletlerarası harita yapma mes'uliyetinin başka bir memleket sahası içine uzandığı hallerde bu bitişik memleketlerden bilgi ve harita materyalleri alma yolları.

[*] Jeoloji, Toprak cinsleri, Nebatat ve Hidroloji dahildir.

(II) Dünya haritasının yapılabilmesi için, milletlerarası kartoğrafik standartların ve diğer hükümetler arası teşkilâtların yaptığı gibi daha az ilerlemiş olan memleketlere lüzumlu yardımın yapılması için, hükümetlerarası bir kartoğrafi kurulması.

(III) Karşılaşılabilecek meselelerin halli ve yeni aletler hakkında en yeni malûmatın alınabileceği bir merkezî araştırma teşkilâtı veya bürosu kurulması meselesi.

(8) Teknik yardım

(I) (a) Kendi sahalarının iyi bir haritasını yapmamış olan veya iyi gravimetri ve magnetik rasatlar yapmamış bulunan memleketlerin karşılaştıkları güçlüklerin ve (b) bu hususta teknik yardımların yapılması çarelerinin, araştırılması.

(II) Daha az ilerlemiş memleketlerin, ilerlemiş komşu memleketlerdeki ilerlemeleri fırsat düştükçe araştırabilme imkânları.

(III) Kartoğrafi sahasında teknik yardım faaliyetleri.

(9) Konferans raporunun kabulü

Bu gündemin 5. inci maddesine göre her Millet harita durumunu izah etti.

Türkiyenin harita faaliyeti, 7. inci bölümde izah edilmiş ve Nirengi Nivelman, Astronomi, Gravimetri, Manyetik, Fotoğrametri ve harita cinsleri hakkında bilgi verilmiştir.

Bundan başka, gündemin mühim maddelerinden biri olan ve Türkiye tarafından müzakeresi teklif edilmiş olan 8. inci madde üzerinde durulmuş-turki Hususiyle Asya gibi haritacılık sahasında oldukça geri kalmış bölgeler için çok önemli olduğunda birleşilmiştir. Bu suretle alınan kararlar arasında her memleketin ihtiyaçlarının tesbit edilerek mütehassıs elemanların imkânları mevcut memleketlere gönderilerek kendi memleketlerine ait meseleleri daha derin ve esaslı surette incelemeleri, böylelikle teknik ve personel yardım imkânlarının sağlanması düşünülmektedir.

Tezimiz şu esas üzerinde toplanıyordu :

Türkiye kendi haritası için gerekli Jeodezi ve Jeofizik işleri kendi eleman ve imkânları ile yapacak durumda olduğunu, teklifin iki hedef güttüğünü, bunlardan birinin imkânları olamayan memleketlerin ihtiyaçlarının tesbiti ile kendi Malî ve personel imkânlarını kullanarak bu işlerde ilerlemiş memleket-

lerin tecrübe ilim ve metotlarından faydalanma ve işbirliği ile her şeyden önce haritalarını bitirmeleri için çarelerin tesbit edilmesini, ikincisi ise, Türkiye gibi kendi harita sorumluluklarını takdir ederek bunları modern ve sıhhatli olarak başaracak durumda olan ve fakat Milletlerarası Jeodezi ve Jeofizik birliği gibi teşekküllerce yine dünya çapında ilmi maksatlar için istenilen ölçülerini standard esaslara dayanarak yapmağı vazife bilen ve arzulayan devletlerin, kendi işlerini aksatmamak ve standardizasyonu ve aynı sıhhatli sağlayan metotların kullanılmasını temin için dünyaca tanınmış mütehasıs ve aletlerden masraf ve hazırlıkların Birleşmiş Milletlerce temini gerektigiğidir.

Bu teklif üzerinde kongre ittifakla Birleşmiş Milletler teşkilâtının yardım programı faslından sabit, daimi ve uzun vadeli bir yardım bütçesinin zamanla mümkün olmasını arzu ettiklerinin Birleşmiş Milletlerin ilgili teşekküllerine bildirilmesine karar verilmiştir.

Yine tekliflerimiz arasında, komşu devletlerle Jeodezik bağlantıların yapılması için gündemin 8 inci maddesi hakkında Türkiye'nin mütalâası istenmiş, Türk delegasyonundan Yüksek Mühendis Tefik Ateş, bu hususta uzun boylu izahat vermiş, şimdiye kadar Türkiyenin yaptığı bağlantılar ve yapılması istenilenler, bunlardan beklenen maksat ve gayeler anlatılmıştır. Bunun üzerine kongre, uygun gördüğü bu teklif üzerine kararlar listesindeki 7 numaralı kararı almıştır.

Gündemin muhtelif maddelerinin müzakeresi için dört komite teşkil edilmiştir.

I — Komite Jeodezi

II — Komite topoğrafi ve Fotoğrametri

III — Komite çeşitli hususî haritalar (Türkiye mümessili Tefik Ateş raportör)

IV — Komite Dünya haritaları (Hava ve Kara)

Her komitede Türkiye de temsil edilmiştir.

Komitelerin müzakere ve tesbit ettikleri mevzular umumî heyete arz olunmuş ve kararlar alınmıştır.

Kongrenin aldığı kararlar şunlardır :

K O N G R E K A R A R L A R I

1 — Kongre, Milletlerarasındaki bilgi teatisinin, teknik yardım sahasında iyi bir yol ve usule doğru götüren, esaslı bir temel olduğuna inanmakta, ve bu sebeple ilerlemiş memleketlerin bu mıntıkadaki milletlerin durum ve karşılaştıkları meseleleri anlıyacıklarına, ve bu Asya ve Uzak - Doğu milletleri

de haritacılığın değişik sahalarında tavsiye ve yardım görebilmek için nereye başvurmaları lâzım geleceğini tesbit etmelidirler.

2 — İlgili memleketler Hindistan ile Hindistan açıklarındaki Andaman ve Nicobar gibi adalarla havaî elektrolitik aletlerle rabit işinin projelerin ne şekilde halledilmesi lâzım geldiği Kanada ve Birleşik Amerika gibi malzemeye ve tecrübeli personele sahip bulunan memleketlere sormalıdır.

3 — Bütün şebekelerde aynı cins bir ölçü kullanılmasını ve İnvar şeritlerinin ve diğer aletlerin kalibrasyonunu sağlamak için, Asya memleketleri hükûmetlerinin kendi sahalarında Vaisabe metodu ile bir kaç standard baz hattı kurmalarını tavsiye eder.

4 — Kongre, Milletlerarası jeofizik senesi hususî komitesine, Hint Okyanusunda, bilhassa Bengal körfezi ve Arap denizinde manyetik rasatlar işini programına almasını tavsiye eder.

5 -- a) Kongre, Milletlerarası jeodezi ve jeofizik birliğinden, lüzümlü aletlere, bunların ödünç verme usulüyle diğer memleketlere verebilme imkânları hakkında malûmat da dahil olmak üzere, sahip olan teşkilâtların bir listesini istemektedir.

b) Birleşmiş Milletler otoritelerinden bu gibi programların teknisyen ve denizaltılar gibi personel ve aletleri tedarik edebilme imkânları hakkında bilgilerde dahil olmak üzere tatbikine yardım edilmesini ister.

6 — Kendi Millî standartlarını, kalibre edilmiş aletlerle mukayese etmek isteyen memleketlerin, manyetik standard aletleri ödünç alabilmek için, Milletlerarası jeodezi ve jeofizik bilgilerine müracaat etmelerini tavsiye eder.

7 — Milletlerarası jeodezi ve jeofizik birliğinin Milletlerarası bağlantılar yapılmasını bir çok defalar tavsiye ettiğini göz önünde tutarak İran, Irak, Suriye ve Türkiyeden ibaret dört memleketin, bu hususta yapabilecekleri hazırlıkların gözden geçirmek üzere, toplanmasını tavsiye eder; ve ayrıca Birleşmiş Milletlerin de böyle bir toplantıya ön ayak olmasını ister.

8 — Hükûmetlere, mahallî duruma uyacak şekilde, fotoğrafı bulunmayan veya yetecek kadar olmayan mıntıkaların yüksek kaliteli ufak mikyastaki fotoğraflarının alınması için gerekli tedbirleri almalarını tavsiye eder.

9 — Kongre, Komite II nin 6 (b) (II) ci maddeyi alakâdar eden raporunu gözden geçirerek, komitenin görüşlerini tasvibeder.

10 — Bu mıntıkadaki hükûmetlerin, Birleşik Amerika Hükûmetinin göstereceği yol ve Birleşmiş Milletlerin delâleti ile kurulacak bir komitede bulunacak mütehassısları seçmesini tavsiye eder.

11 — Kongre, Komite III ün 6 (c) ve 6 (d) maddeleri hakkındaki raporunu gözden geçirerek, bu rapordaki görüşlerin tatbik edilmesine karar verir.

12 — Denizlerdeki tehlikelerin, iyi bir Hidrografi haritası yapılmamış bulunan sularda vukua geldiğini ve böyle yerlerde deniz seyrüsefer değişikliklerini haber verecek bir sistemin veya tehlikeyi haber veren aletlerin işler durumda olmadığını, ve böyle durumların da ekseriya Hidrografi ile uğraşmamış memleketlerde görüldüğünü gözönünde tutarak, böyle memleketlerin Hidrografi Şubeleri kurmalarını tavsiye eder.

13 — Bu iki serinin Milli gelişmede ve havacılıktaki önemini göz önünde tutarak.

a) İ. M. W. serilerinin en kısa zamanda dünya çapında iblağedilmesi için, bu mıntıkadaki memleketlerin kendi sahalarındaki İ. M. W. serilerini tamamlamalıdır.

b) Sivil havacılığın ihtiyaçlarını karşılayabilmek için, hava haritalarını ve plânlarını tamamlamaya çalışmalıdırlar.

14 — İ. M. W. serilerinin yayınlanmasında, sperifikasyonlarda mümkün olan elâstikiyetin bulunması lâzımdır ki halihazır paftalarda bir değişiklik yapılmasına lüzum kalmam ve her hangi bir memleket bu serilerin vücuda getirilmesinde, spesifikasyonları yerine getirmekten dolayı bu serilerin imalinden geri kalmam. Projeksiyon, pafta hatları v.s. gibi mühim maddelerin elzem olmasına mukabil, spesifikasyonlardan ufak ayrılışlar, mahallî durumlara uyabilmesi için müsaade edilmelidir.

15 — İki veya daha fazla memleketi kaplayan paftalardaki yayınlama mesuliyetinde şu yolun takip edilmesini tavsiye eder:

a) Hepsininde harita müesseselerine sahip bulunduğu bir kaç memleketin sahalarını aynı paftaya düştüğü hallerde, o paftanın ayrı ayrı yapılmasını önlemek maksadı ile, memleketler kendi aralarında anlaşarak bu paftayı hangi memleketin yapacağı hususunda anlaşacaklar, diğer memleketler de kendi sahalarını alâkadar eden malûmatı paftayı hazırlayan memlekete verecektir; Bu anlaşmadaki esas prensip, o paftada hangi memleketin daha fazla sahası bulunuyorsa o memleketin o paftayı hazırlaması, olacaktır.

b) İki veya daha fazla memleketi kaplayan paftaların hangi memleket tarafından hazırlanacağı hakkında bir anlaşmamazlık olduğu takdirde, karar Birleşmiş Milletler Kartoğrafi bürosu tarafından verilecektir.

16 — Şu teşkilâtların kurulmasını tavsiye eder:

(1) Mahallî hükümetlerarası Kartoğrafi teşkilâtın halen kurulmamış bulunan yerlerde yeni teşkilâtlar kurulacak, ve bu mıntikalardaki milletlere,

kendi harita meselelerinde tavsiyelerde bulunacak ve kendi normal ve ekonomik gelişmelerinde, haritacılıkta kendi kendilerine yeterliğin çok önemli olduğunu tebarüz ettirecektir ve :

(2) Küçük çapta bir merkezî istişare kurulu teşkili : Bu kurul her mahallî teşkilâtın bir mümessil ile Milletlerarası teknik müesseseden müteşekkil olacaktır. Kurul, lüzum gördüğü takdirde mütehassıs kimseler de celbedebilecektir. Kurul, Haritacılık siyasetinde ve alâkalı teknik meselelerde Birleşmiş Milletlerin başvurabileceği selâhiyetli bir makam olacaktır.

17 — Böyle bir teşkilâtın kurulmasındaki güçlükleri takdir eder ve ilk iş olarak, bu mıntıkadaki memleketlerin, her biri haritacılığın bir branşını veya branşlarını deruhte etmek şartıyla komite veya komiteler kurulmasını, bu komitelerin teknik yardıma ihtiyaçları bulunduğu hallerde, bu sahada ihtisası bulunan memleket ve müesseselere müracaat etmelerini tavsiye eder.

18 — a) Teknik yardımlar elde edebilme usullerinin, açıklanmasının.

b) Böyle teknik yardımların elde edilmesinde karşılaşılabacak pratik güçlüklerin ve :

c) Kanada delegasyonu tarafından ileri sürülen, Haritacılığın bazı sahalarında mütehassısların yardımının elde edilmesi güçlüklerini bertaraf eden teklif şudur : Bu mıntıkadaki memleketler kendi ihtisas sahibi elamanlarını, kendi memleketlerinin karşılaştıkları meseleleri tetkik ve öğrenebilmeleri için başka bir memlekete göndermeleri.

Bu usul, hem bu mıntıkadaki memleketlerin ilerdeki teknik yardım ihtiyaçlarını giderecek ve hemde bu ihtiyaçları en iyi şekilde karşılamış olacaktır.

Birleşmiş Milletler teşkilâtının teknik yardım programı için, ilerde, uzun vadeli programların tahakkuku için kat'i ve devamlı bir bütçe ayırmasını diler.
